

Skład komputerowy: Jerzy Łobos

Korekta : Bożena Łobos, Jerzy Sołtys

ISBN 978-83-63452-06-3

Druk: BONUS LIBER Sp.z.o.o.
ul. 17 Pułku Piechoty 7, 35 020 Rzeszów
tel 17852 59 38

OD AUTORA

Publikacja niniejsza jest odpowiedzią na wielokrotnie ponawiane przez wiele osób apele, aby rozproszone w różnych drukach teksty zebrać w jedną całość. Czyniąc zadość tym prośbom, ufam, że będzie to książka służąca pracy formacyjnej i programowej w Katolickim Stowarzyszeniu „Civitas Christiana”, a zarazem pomocna w odczytaniu historii środowiska minionych dwudziestu lat. Zamieszczone są bowiem w niej zarówno teksty wystąpień oficjalnych przewodniczącego wygłaszanych na zebraniach najwyższych władz Stowarzyszenia, jak i wybrane publikacje okolicznościowe. Całości dopełnia tekst fundamentalnego „Oświadczenia Gnieźnieńskiego” oraz teksty „Aktów Zawierzenia” składanych rokrocznie w czasie pielgrzymki na Jasną Górę.

Wszystkie te teksty, prezentowane w niezmiennianej postaci są świadectwem trudnego doświadczenia budowania w sobie i w środowisku idei *civitas Christiana*. Zawarta jest tu droga rozpoznawania rzeczywistości, poznawania historii, rozstrzygania spraw trudnych, budowania perspektywy przyszłości. Bez wątpienia jest to droga złudzeń, błędów, zawodów, bólu i smutku, ale także droga sukcesów, radości tworzenia i nadziei pokładanych w Bogu i ludziach - słowem ludzka droga, trudna do zrozumienia i wytłumaczenia bez wiary w Bożą Opatrzność i bez zawierzenia Bogurodzicy.

Ufam, że zapis tej drogi ma nie tylko wymiar historyczny, ale jest w swoim zasadniczym rdzeniu wciąż aktualny jako zadanie do spełnienia według życzenia Błogosławionego Jana Pawła II: „Budujcie Civitas Christiana!”

Ta droga i to zadanie jest ciągle przed nami.

Na koniec pragnę serdecznie podziękować za inicjatywę i wielkie osobiste zaangażowanie w powstanie niniejszej książki koledze Jerzemu Sołtysowi i koledze Jerzemu Łobosowi. Szczególnie bez ofiarnej pracy Jerzego Łobosa ta publikacja by nie powstała.

Obu Jurkom i tym, którzy im w tym dziele pomogli serdeczne: Bóg zapłać!

Ziemowit Gawski

Warszawa, w styczniu 2012 r.

Z uwagi na zbyt obszerne materiały – publikacja bowiem liczy 568 stron nie uwzględniając zdjęć ograniczamy się tu do ukazania jedynie :

Słowo Autora - Kol. Ziemowita Gawskiego

Wprowadzenie – Ks. prof. dr hab. Jerzego Lewandowskiego

Oświadczenie Gnieźnieńskie - Zarząd Główny 4-5.04.1997 r. - Gniezno

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie - ks. prof. dr hab. Jerzy Lewandowski	9
Od autora	13

Rozdział I WYSTĄPIENIA NA ZEBRANIACH WŁADZ STATUTOWYCH

Wystąpienie na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu - 24.05.1992 r	17
Wystąpienie na Zarządzie Głównym - „PAX wobec nowych zadań i perspektyw”09.06.1992	18
Wystąpienie na Nadzwyczajnym Kongresie PFChD - 27.02.1993 r	30
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - 23.04.1993	42
Wystąpienie na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu - 28.05.1993 r	59
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - 30.06.1993 r	68
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - 27.10.1993 r	81
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - 01.12.1993	88
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - „Informacja o przebiegu pielgrzymki do Watykanu i Włoch” - 28.04.1994 r.	94
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego „O Katolickie oblicze ruchu Civitas Christiana” 17.06.1994 r.	97
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - „ Zadania formacyjnej organizacyjno-programowe ruchu Civitas Christiana” - 22.02.1995	110
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego -31.01.1996	128
Tezy programowe przed Walnym Zebraniem - „Wizja Stowarzyszenia „Civitas Christiana” i jego misja” - 12.04.1996 r.	154
Walne Zebranie - Powitanie - 22.06.1996 r	160
Wystąpienie na Walnym Zebraniu - 22.06.1996	163
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - 25.09.1996 r	176
Wystąpienie na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu - 23.05.1997 r	184
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - „Posłannictwo i zadania Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” - 10.09.1997 r.	191
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - 26.06.1998 r	199
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - „Chrześcijańska tożsamość narodu w kształtowaniu duchowej jedności Europy” - 18.02.1999 r.	203
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - 29.09.1999 r	211
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - 3.02.2000 r	220
Wystąpienie na Walnym Zebraniu - 3.06.2000 r.	230
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - 12.12.2000 r.	241
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - „Zadania programowe Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” na tle aktualnej sytuacji społecznej w Polsce i świecie” - 26.09.2001 r	251
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - „Polska i Europa wobec procesów globalizacji i integracji” - 18.09.2002 r	266
Wystąpienie na posiedzeniu Zarządu Głównego - 21.06.2003 r	271
Wystąpienie na Walnym Zebraniu - 20.03.2004 r.	278
Wystąpienie na Walnym Zebraniu - 31.05.2008 r	293
Wystąpienie na posiedzeniu Rady Głównej - „Annus horribilis” – Zadania formacyjne i programowe KSCCH na rok 2011” - 15.12.2010 r	303

Rozdział II

KONFERENCJE, SYMPOZJA, WYSTĄPIENIA OKOLICZNOŚCIOWE

„Katolickie wymagania wobec państwa w nauczaniu Prymasa Tysiąclecia"	309
„Udział Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana" w kształtowaniu życia publicznego w Polsce". – „Ogólnopolskie spotkanie nt. „Katolicy w życiu publicznym"	316
„Solidarnie bierzmy odpowiedzialność za życie w naszej Ojczyźnie" - Rezolucja uczestników „Ogólnopolskiego spotkania Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana"	322
„Troska ciągłość i solidarność pokoleń - zadaniem na nowe tysiąclecie"	324
„Zbliżamy się ku „końcowi czasu" - ku przełomowi wieków i tysiącleci" Do Członków Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana" 1999 r.	328
„Aby wzrastało w nas dziedzictwo Prymasa Tysiąclecia" – Uroczystości inauguracji Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego	330
„ Per Mariam - Soli" - program prymasowskiej posługi Kościołowi i Narodowi	332
Uroczyste Posiedzenie Rady Miasta - Zduńska Wola	339
„Sens pracy polskiej na przestrzeni dziejów" - XVIII Gnieźnieńskie Sympozjum	345
Katolickie Stowarzyszenie Civitas Christiana wobec idei miasta godnego człowieka"	356
„Apostolstwo świeckich a polityka" - KUL	365
„O godność człowieka i Narodu - milenijny program odnowy życia społecznego"	375
„Dziedzictwo Nauczania Prymasa Tysiąclecia Kardynała Stefana Wyszyńskiego"	384
„Przejście od ideologiczno-politycznego ruchu PAX do Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana"	398
„Promieniowanie świętości. Trzy lata po odejściu do Domu Ojca Sł. B. Jana Pawła II" - Kraków	407
„Polityka w refleksji wiary" Koszalin	409
XXV Sympozjum „Stąd nasz Ród"	412
„Kultura wyrazem tożsamości Narodu - przesłanie Jana Pawła II w czasie pielgrzymek do Ojczyzny". Myczkowce	418
Spotkanie z Przewodniczącym Konferencji Episkopatu Polski Ks. Arcybiskupem Józefem Michalikiem - Przemyśl	424
„Kardynał Stefan Wyszyński, Prymas Polski o Kościele, Narodzie i Państwie" XXVII Sympozjum „Stąd Nasz Ród" – Gniezno	429

Rozmowy – Wywiady

Tygodnik „Niedziela" 15.06.2003 r. - rozmawiał ks. Ireneusz Skubis redaktor naczelny	441
Czas budowania - Dziesięć lat istnienia „Civitas Christiana" (1993-2003) rozmawiali: T.J. Regiewicz i T. Żeleźnik - Zeszyt Nr 67' - Bielsko Biała	449
Pieczczę położoną na przeszłości, otwierająca przyszłość - W 10-lecie wydania <i>Oświadczenia Gnieźnieńskiego</i> - rozmawiał - Z. Koryś - Nasz Głos - Nr 4-2007r	465
Wpisujemy się w cywilizacyjny spór o kształt Europy - rozmawiał Z. Koryś - Nasz Głos Nr 5 - 2008 r	474
Twórzmy Polskę silną duchem, tożsamością i kulturą - rozmawiał Z. Koryś- Nasz Głos Nr 3 - 2012 r	479

Rozdział III

Oświadczenie Gnieźnieńskie

Zarząd Główny 4-5.04.1997 r. - Gniezno	493
--	-----

Pielgrzymki na Jasną Górę

XIV Ogólnopolska Pielgrzymka - Słowo wstępne - 27.05.1994 r	496
XX Ogólnopolska Pielgrzymka - Słowo wstępne - 26.05.2000 r	501

Akty Zawierzenia

Akt zawierzenia - 1992	506
Akt zawierzenia - 1993	507
Akt zawierzenia - 1994	508
Akt zawierzenia - 1995	509
Akt zawierzenia - 1996	510
Akt zawierzenia - 1997	512
Akt zawierzenia - 1998	514
Akt zawierzenia - 1999	515
Akt zawierzenia - 2000	516
Akt zawierzenia - 2001	518
Akt zawierzenia - 2002	520
Akt zawierzenia - 2003	521
Akt zawierzenia - 2004	522
Akt zawierzenia - 2005	523
Akt zawierzenia - 2006	525
Akt zawierzenia - 2007	527
Akt zawierzenia - 2008	529
Akt zawierzenia - 2009	531
Akt zawierzenia - 2010	533
Przesłanie uczestników Pielgrzymki do Jego Świątobliwości Ojca Świętego Benedykta XVI - Watykan	535
Akt zawierzenia - 2011	536
Ku refleksji	537
Biografia	543
Fotografie	545

WPROWADZENIE

Jean Guitton - francuski teolog i filozof, jeden ze świeckich audytorów Soboru Watykańskiego II - zapisał w swoich *Dziennikach* znamienne słowa: „Każdy okrucieństwo wyrwany zapomnieniu staje się święte”. I tak jest rzeczywiście. Każda próba „ocalenia od zapomnienia” wyrażająca się trudem archiwizowania, systematyzowaniem, porządkowaniem zapisów historii ludzi i społeczeństw, myśli i faktów, przemian i procesów jawi się w kontekście słów francuskiego myśliciela jako wysiłek ważny, potrzebny, będący wręcz obowiązkiem ludzi epoki teraźniejszej wobec pokoleń przyszłych. Za taką próbę należy uznać również książkę autorstwa Ziemowita Gawskiego - *W drodze do Civitas*

Christiana - będącą zbiorem jego licznych przemówień, referatów, wystąpień jako prezesa „Civitas Christiana”, obejmujące czasokres od czasu ustrojowej transformacji początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku, aż po czasy obecne. Jest to - wyrażająca się w tekstach - historia człowieka i kierowanej przez Niego organizacji; może lepiej byłoby powiedzieć; historia organizacji z punktu widzenia jej przewodniczącego? Teksty pana Ziemowita Gawskiego są żywym, zaryzykowałbym stwierdzenie - wręcz reporterskim zapisem konkretnego miejsca i czasu - konstruujących je emocje, kontekstu społeczno-politycznego, drażliwych i domagających się odpowiedzi pytań oraz oczekujących na rychłe rozwiązanie problemów.

Wśród tych kwestii najważniejsza, będąca swoistym lightmotiv - pytanie o tożsamość, przyszłość, rolę i zadania „Civitas Christiana” w postkomunistycznej rzeczywistości, w sytuacji konieczności ustosunkowania się do tradycji PAX-u, z którego wyrosło: odcięcia się bądź kontynuowania wieloletniej tradycji w nowej, wolnej rzeczywistości państwa polskiego. Dojrzewanie ideowe, przemiany myślenia, szukanie inspiracji i pól ich realizowania, których to kwestii teksty pana Gawskiego są zapisem, przybierają niejednokrotnie wyraz dramatyczny. Czytelnik odczuwa emocje i napięcia - ma świadomość, że poruszane kwestie to nie jakieś tyrady perorujących twardych głów, ale pytania ludzi o sens i cel egzystencji, analizowanej w perspektywie wiary i jej świadectwa poprzez aktywność w świecie. Książka będąca więc jakoby kronikarskim zebraniem wystąpień, w rzeczywistości jawi się jako zapis ideowego dramatu ludzi, którzy muszą odpowiedzieć sobie na fundamentalne pytania dotyczące swego życia i mającej niemały na nie wpływ - tworzonej przez nich animowanej organizacji.

Śledzenie procesu powstawania „Civitas Christiana”, do określania jego celów, programu, ideowych podstaw daje pojęcie o Stowarzyszeniu jako takim. Innymi słowy - czytelnik otrzymuje z pierwszej ręki informację, czym jest „Civitas Christiana”, jaka jest jego geneza, jak podchodzi do swych PAX-owskich korzeni, czym różni się od organizacji, z której powstało. Relacje, zawarte w pieczołowicie zgromadzonych przemówieniach, pozwalają śledzić ewolucję, przemiany, dojrzewanie poglądów i koncepcji. Jest to lektura fascynująca - z pierwszej ręki, od uczestnika wydarzeń - świadka, otrzymujemy przekaz o narodzinach jednej z najważniejszych katolickich organizacji laikatu w Polsce.

Osoba pana przewodniczącego Gawskiego jawi się w tym kontekście jako prawdziwego chrześcijanina i patriotę, starającego się ukazać w kontekście nauki Kościoła przestrzeń aktywności laikatu, tworząc fundamenty konkretnego programu, dla którego osią konstrukcyjną stają się problemy, wyrażone hasłem Bóg - Człowiek - Rodzina - Naród. Wskazane zostają tym samym najistotniejsze relacje konstytuujące ludzką egzystencję i nadające jej sens, które w kolejnych formułowanych dla „Civitas Christiana” programach otrzymują swe prakseologiczne wskazania i pola realizacji.

Pan Ziemowit Gawski stawia przed kierowanym przez siebie Stowarzyszeniem program nader ambitny, zawsze jednak budowany na bazie konkretnych, palących problemów. W jego przemówieniach dostrzegalny jest zmysł obserwacji zachodzących w społeczeństwie problemów oraz znakomity zmysł selekcji informacji, pozwalający oddzielić sprawy nieistotne, przy tym często krzykliwe w swej formule i absorbujące uwagę, od realnych symptomów przemian i ważkich procesów. W przemówieniach Przewodniczącego „Civitas Christiana” zaobserwować można pewien schemat formułowania myśli. Najpierw stara się ukazać problem w konstruującym go kontekście kulturowo-społeczno-politycznym, by ukazać drogi jego rozwiązania. Te ostatnie nigdy nie realizują się w formie doraźności, bezpośredniej reakcji na pojawiające się we współczesności fenomeny. Zwłaszcza wobec spraw trudnych, budzących obawy i charakteryzujących się mniej lub bardziej wyraźną negacją chrześcijańskich i narodowych wartości, pan Gawski formułuje przed kierowaną przez siebie organizacją program wielopłaszczyznowy i obliczony na kształtowanie człowieka kierującego się w swych wyborach wiarą i aktywnego społecznie.

Swego rodzaju „kościół” programu tworzonego dla „Civitas Christiana” w propozycjach pana Gawskiego stanowią zawsze skonsolidowane: wiedza (oparta w dużej mierze na katolickiej nauce społecznej), patriotyzm, profesjonalizm i formacja duchowa. Sam autor - którego czytelnik poznaje

przez lekturę jego wystąpień - jawi się jako wspaniały realizator tego programu - świadek chrześcijańskiego stylu życia i opartego na Ewangelii stylu myślenia. Teksty zebrane w tym zbiorze ukazują ich autora jako człowieka posiadającego swych ideowych mistrzów. Chętnie do nich nawiązuje i cytuje. Intuicje świętego Augustyna, posoborowych papieży, zwłaszcza w tym, co odnosi się do kwestii społecznych czy kardynała Stefana Wyszyńskiego -stają się w myśleniu Przewodniczącego „Civitas Christiana” cennymi wskazówkami i podpowiedziami, jak we współczesnej Polsce budować porządek ludzki w zgodzie z prawem Bożym i nauką Ewangelii.

Książka została podzielona na trzy części. Pierwsza stanowi zapis historii działalności „Civitas Christiana”. Druga - o charakterze prakseologicznym, ukazuje aktywność pana Ziemowita Gawskiego w rozmaitych gremiach i przy okazji najróżniejszych, podejmowanych przez Civitas, inicjatyw. Trzecia - zbierająca akty zawierzenia organizacji Matce Bożej Częstochowskiej jest niezwykłym świadectwem głębokiej wiary Pana Przewodniczącego, jak i nadaniem charakteru teologiczno-religijnego działaniom kierowanego przez Niego Stowarzyszenia. Wszystkie trzy są zobrazowaniem wysiłków budowania „państwa chrześcijańskiego” na różnych poziomach jego rozumienia: odnośnie człowieka - obywatela, więzi wspólnoty w społeczności, jedności państwa.

Czytelnik zdobywa ukonkretnione pojęcie o tym wszystkim, co Stowarzyszenie sobie stawia za cel swego istnienia i aktywności - co w praktyce oznacza współkształtowanie polskiej rzeczywistości. Dostrzega złożoność procesu, który stawiając sobie za centralny problem zgłębienie katolickiej nauki społecznej, w ostatecznym rozrachunku ma przygotować katolików świeckich do odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społeczno-politycznym, wyrażającego się w służbie Kościołowi i Narodowi. Uczestnictwo w tym wszystkim, nawet z pozycji czytelnika, stanowi swego rodzaju intelektualną przygodę.

Lektura kolejnych tekstów napawa chrześcijańskim optymizmem. Zaraza nim autor, który mimo pojawiających się najrozmaitszych przeciwności i problemów - nie ulega rozczarowaniu, nie poddaje się zwątpieniu, ale wciąż z nowym zapałem ukazuje nowe możliwości angażowania sił i talentów w dzieło budowania dobra wspólnego i lepszej przyszłości. Nie ma tu mowy o jakimś utyskiwaniu, narzekaniu, „czarnowidzeniu”. Jest za to niezmacona wiara w Bożą Opatrzność i ciągłe, twórcze, zaangażowane odczytywanie znaków czasu. Jest niezachwiana pewność w sens podejmowanych działań; w to, że posiane dobro zawsze wydaje obfity plon, chociaż niekoniecznie od razu jest się cieszyć tym owocem. Ksiądz Józef Tischner napisał przed laty, że człowiek zbudowany jest z nadziei. Styl patrzenia na świat i bezkompromisowe czynienie go bardziej Bożym, jaki wyczytać możemy z pism Ziemowita Gawskiego, czyni go prawdziwie świadkiem chrześcijańskiej nadziei. Jako Krajowy Asystent „Civitas Christiana” miałem niejednokrotnie okazję przyglądać się stylowi pracy pana Gawskiego, jak i innych członków tego Stowarzyszenia. Wspaniałe jest to, że działalność nie zamyka się w pięknych, nie mających przełożenia na życie deklaracjach. To, co zostało zdefiniowane w dokumentach programowych Stowarzyszenia, a co ciągle otrzymuje nową - odpowiadającą wyzwaniom czasu formułę, jest realizowane. „Civitas Christiana” rzeczywiście współkształtuje rzeczywistość w naszym kraju. Kronikarsko zebrane teksty jego przewodniczącego w pełni to potwierdzają.

Lektura zebranych w książce dokumentów pozwala poznać człowieka i Jego dzieło. Prowokuje - uświadamiając ogrom pracy, jaką w służbie Kościołowi i Narodowi, w ramach „Civitas Christiana” wykonuje pan Ziemowit Gawski - do zadania pytania o jakość mojego zaangażowania się w Kościół, brania odpowiedzialności za jego aktualną kondycję i przyszłość. Może rodzić inspiracje i uświadomić obszary możliwości realizowania w sposób pełniejszy czy bogatszy służby Bogu we wspólnocie wiary.

Ks. prof. dr hab. Jerzy Lewandowski
Asystent „ Civitas Christiana ”

4-5.04.1997 r.- Gniezno

ZARZĄD GŁÓWNY

Oświadczenie Gnieźnieńskie

Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, wsłuchując się w wezwanie Ojca Świętego Jana Pawła II i Episkopatu Polski do ponownego przeprowadzenia - w obliczu wielkich rocznic w Kościele powszechnym i w Polsce - rachunku sumienia, wybaczenia krzywd i pojednania, przybywa w pielgrzymce do Grobu św. Wojciecha.

Stajemy tu, w Gnieźnie, pomni słów Jana Pawła II, że Kościół jako wspólnota ludu Bożego *nie może przekroczyć nowego tysiąclecia nie przynaglając swoich synów do oczyszczenia się przez pokutę z błędów, niewierności, niekonsekwencji i zaniedbań. Uznanie słabości dnia wczorajszego to akt lojalności i odwagi, który pomaga umocnić nam naszą wiarę, pobudza czujność i gotowość do stawiania czoła dzisiejszym pokusom i trudnościom* (Tertio Millennio adveniente, n. 33).

Przybywamy do Grobu Św. Wojciecha, by przypomnieć nieprzemijające znaczenie tych wielkich historycznych wydarzeń sprzed tysiąca lat: Chrztu Polski zanurzającego Naród w paschalną tajemnicę Chrystusa, rozpoczynającego jego pielgrzymowanie przez dzieje, oraz męczeńskiej śmierci św. Wojciecha - *naszego rodaka z pobratymczych Czech*, które stały się kamieniem węgielnym budowania Kościoła, Narodu i suwerenności Państwa Polskiego w chrześcijańskiej Europie.

W tym duchu oświadczamy, że Stowarzyszenie „Civitas Christiana” wyrosło ze środowiska i ruchu społeczno-politycznego PAX przeszło w ostatnich latach głęboką ewolucję wewnętrzną. Proces ten nazywamy *przejściem* dla podkreślenia autentycznie chrześcijańskiego spojrzenia na tę skomplikowaną i pełną ofiar przemianę obejmującą sobą nie jakieś bezduszne struktury, ale całkiem bezpośrednio kilka dziesiątków tysięcy osób. Proces przemiany naszego środowiska, rozpoczęty w 1989 roku, dokumentowany licznymi uchwałami, oświadczeniami, przeobrażeniami ideowymi i organizacyjnymi zaowocował zmianą formuły i nazwy Stowarzyszenia w 1993 roku i wyraźną już wówczas a potwierdzoną jednoznacznie przez Walne Zebranie 1996 roku wolą osiągnięcia statusu organizacji katolickiej. Zmianom instytucjonalnym towarzyszą przemiany ludzkich serc i sumień. Te głębsze przemiany oraz nowi ludzie wstępujący do Stowarzyszenia są nadzieją i gwarancją jego katolicko-społecznej działalności we wspólnocie chrześcijańskiej w Polsce.

Przeszłość naszego środowiska traktujemy nie tylko jako ostatecznie zamkniętą, ale także jako źródło doświadczeń dla nas samych i dla całego społeczeństwa, boleśnie zranionego systemem totalitarnym. Jest to przede wszystkim doświadczenie granic kompromisów, których katolikom przekraczać nie wolno:

- Doświadczenie tworzenia tzw. ideologii postępu jako konieczności dziejowej i na tym tle dzielenia katolików, w tym duchownych, na *postępowych* i *reakcyjnych* według kryterium, czy stoją oni na gruncie katolickiej nauki społecznej, czy przeciwnie, dystansując się od niej, przechodzą na sprzeczne z nią pozycje, głównie w doktrynie społeczno-ekonomicznej,
- Doświadczenie nieuprawnionego stawiania się środowiska w roli przywódczej awangardy katolików,
- Wreszcie doświadczenie takiej praktyki, w której niejednokrotnie doraźne cele polityczne brały górę nad deklarowanym chrześcijańskim systemem wartości.

Dziś jasno widzimy, że prowadziło to do tworzenia ideologii naruszającej jedność społeczności katolickiej w Polsce i przyzwalającej na system totalitarny będący w istocie zaprzeczeniem ducha Chrystusa i Jego Ewangelii (TMA, nn. 33 i 36).

Dlatego raz jeszcze świadomie i dobrowolnie potwierdzamy treści zawarte w „Oświadczeniu” Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Stowarzyszenia PAX w maju 1992 roku, a szczególnie następujące sformułowania: *Zapatrzeni w swoje ideowe cele ulegaliśmy przekonaniu, że tylko my mamy rację, nie zawsze dostrzegając granice kompromisów, których katolikom przekraczać nie wolno. (...) Tym wszystkim, którzy utożsamiają się z wartościami, jakim pragnęliśmy zawsze służyć, a którym nasza działalność, wbrew naszym intencjom, przyniosła zgorzienie i szkodę ponownie składamy wyrazy ubolewania i prosimy o wybaczenie. Kierujemy te słowa szczególnie pod adresem Kościoła.*

W roku 1997, kiedy cały Naród pod przewodem naszego wielkiego Rodaka Jana Pawła II u Grobu św. Wojciecha przeżywa odnowę swojej chrześcijańskiej i narodowej tożsamości, „Civitas Christiana” pragnie również umocnić tu swoją tożsamość jako pełnoprawna wspólnota laikatu katolickiego.

Dlatego właśnie tu, w Gnieźnie, czynimy najpierw nasz rachunek sumienia idąc za wskazaniem Ojca Świętego z listu *Tertio Millennio adveniente* i konferencji Episkopatu Polski zawartym w *Orędziu Biskupów Polskich o potrzebie dialogu i tolerancji w warunkach budowy demokracji*. Wyznając własne winy i zaniedbania włączamy się w narodowy rachunek sumienia i wyrażamy gotowość ich naprawienia w stopniu możliwym do zrealizowania.

W tym duchu oświadczamy, że pragnieniem naszym jest być zawsze we wspólnocie wiernych Kościoła i w tej wspólnocie wypełniać część zadań laikatu, zgodnie z poleceniem Ojca Świętego: „Budujcie Civitas Christiana” (1994 r.).

Pragniemy zapisywać nową, nie ideologiczną i nie partyjną kartę naszej obecności w życiu publicznym przez upowszechnianie nauki społecznej Kościoła i działalność na polu formacji katolicko-społecznej, a także przez służbę społeczną na rzecz:

- rodziny jako najbardziej podstawowej wspólnoty osób, w której tworzy się i rozwija kultura życia i miłości, wychowanie człowieka i pokoleniowy przekaz tradycji,
- kultury jako wyrazu tożsamości człowieka i narodu, twórczości ocalającej i nadającej sens pracy ludzkiej oraz życia publicznego respektującego prawa człowieka i narodu,
- pracy jako miejsca wspólnoty i źródła centralnych problemów dotyczących ustroju społecznego oraz klucza do całej kwestii społecznej,
- samorządu jako sposobu realizowania zasad pomocniczości, solidarności i dobra wspólnego na poziomie życia obywatelskiego w wielorakich wspólnotach.

Przyjmując w 1993 roku w zawierzeniu Jasnogórskiej Bogarodzicy, Matce Kościoła i Królowej Polski nowe imię *civitas Christiana* wybraliśmy drogę autentycznego uczestnictwa

w życiu Kościoła i Ojczyzny, świadomi własnych słabości, ale także pełni nadziei i ufności. Dziś przy Grobie św. Wojciecha, Patrona Polski i chrześcijańskiego ładu w naszej Ojczyźnie, tu, w Gnieźnie, gdzie nasi praojcowie włączyli nasz słowiański ród w chrześcijańską kulturę i historię Europy - potwierdzamy zdecydowaną wolę kroczenia tą drogą.

Wdzięczni Bogu Najwyższemu za wszystkie dary otrzymane od Niego przez Kościół i Naród w jego ponad tysiącletnich dziejach, czując się częścią tej wspólnoty powierzamy się Jego Miłosierdziu przez wstawiennictwo Bogarodzicy Dziewicy i Świętych Patronów naszej Ojczyzny.

Gniezno, 4-5 kwietnia A.D. 1997

My, członkowie władz Stowarzyszenia „Civitas Christiana” zgromadzeni w Gnieźnie, oświadczenie niniejsze własnymi podpisami poświadczamy.